

КОНТРОЛА ПОСЛОВАЊА БАНАКА

Извештај за четврти квартал 2008. године

Садржај

КОНТРОЛА ПОСЛОВАЊА БАНАКА	1
ИЗВЕШТАЈ ЗА ЧЕТВРТИ КВАРТАЛ 2008. ГОДИНЕ.....	1
I. БАНКАРСКИ СЕКТОР У ЧЕТВРТОМ КВАРТАЛУ 2008. ГОДИНЕ .3	
СТРУКТУРА БАНКАРСКОГ СЕКТОРА У СРБИЈИ НА ДАН 31.12.2008. ГОДИНЕ	3
<i>Број банака .....</i>	<i>3</i>
<i>Организациона мрежа банака .....</i>	<i>3</i>
<i>Број запослених у банкарском сектору.....</i>	<i>3</i>
<i>Власничка структура банака.....</i>	<i>4</i>
<i>Тржишно учешће .....</i>	<i>4</i>
БИЛАНС СТАЊА БАНКАРСКОГ СЕКТОРА.....	5
КРЕДИТНА АКТИВНОСТ	7
ДЕПОЗИТНА АКТИВНОСТ	7
КРЕДИТНА ЗАДУЖЕНОСТ БАНКАРСКОГ СЕКТОРА У ИНОСТРАНСТВУ	8
РИЗИЦИ У БАНКАРСКОМ СЕКТОРУ	9
1. <i>Кредитни ризик .....</i>	<i>9</i>
2. <i>Ризик ликвидности.....</i>	<i>11</i>
3. <i>Девизни ризик.....</i>	<i>12</i>
АДЕКВАТНОСТ КАПИТАЛА	12
ПОКАЗАТЕЉИ ПРОФИТАБИЛНОСТИ ПОСЛОВАЊА БАНКАРСКОГ СЕКТОРА	13
ПОКАЗАТЕЉИ ПРОДУКТИВНОСТИ БАНКАРСКОГ СЕКТОРА.....	14
АГРЕГАТНИ ИЗВЕШТАЈ О ПРИХОДИМА И РАСХОДИМА	14
II. РЕГУЛАТОРНА АКТИВНОСТ НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ	15

I. Банкарски сектор у четвртном кварталу 2008. године

Структура банкарског сектора на дан 31.12.2008. године

Број банака

На крају четвртог квартала 2008. године послују укупно 34 банке, једна мање у односу на крај прошлог тромесечја јер је NLB LHB банка а.д. Београд припојена NLB Continental банци а.д. Нови Сад, која је променила име у NLB банка а.д. Нови Сад.

Табела 1 - Кретање броја банака

	31.12.2006.	31.12.2007.	31.12.2008.
Број банака	37	35	34

Организациона мрежа банака

Крајем децембра 2008. године организациона мрежа свих банака укључује укупно 2.711 пословних јединица, филијала, експозитура, шалтера, као и агенција и мењачница. То је за 81 више него на крају трећег квартала 2008. године.

Табела 2 – Организациона мрежа банака

Опис	31.12.2006.	31.12.2007.	31.12.2008.
Број пословних јединица	82	80	70
Број филијала	413	519	588
Број експозитура	1.387	1.544	1.763
Број шалтера	276	258	256
Број агенција		33	33
Број мењачница		1	1
Укупно	2.158	2.435	2.711

Број запослених у банкарском сектору

У домаћем банкарском сектору било је укупно 32.342 запослених, за 332 више него на крају трећег квартала 2008. године.

Код 11 банака је смањен број запослених (највише код Eurobank EFG штедионице а.д. Београд, за 27) а 21 банка је повећала број запослених (највише Banca Intesa а.д. Београд за 88 и Alpha Bank а.д. Београд, за 66).

Власничка структура банака

На крају децембра 2008. године:

- 20 банака је у већинском власништву страних акционара,
- 6 банака у већинском власништву домаћих физичких и правних лица,
- 8 банака у већинском власништву Републике Србије.¹

Тржишно учешће

Тржишно учешће банака груписаних према величини билансне суме приказано је следећим прегледом:

Табела 3 – Кретање тржишног учешћа група банака

Билансна сума у млрд.дин.	31.12.2006.			31.12.2007.			31.12.2008.		
	Број банака	у мил. дин.	% учешћа	Број банака	у мил. дин.	% учешћа	Број банака	у мил. дин.	% учешћа
преко 100	4	483.575	41,3	4	632.560	40,5	5	820.385	46,2
50–100	3	183.698	15,7	8	525.822	33,7	7	516.903	29,1
10–50	15	405.223	34,7	15	357.301	22,9	15	404.170	22,7
до 10	15	96.775	8,3	8	46.139	2,9	7	35.461	2,0
Укупно	37	1.169.271	100,0	35	1.561.822	100,0	34	1.776.919	100,0

Пет, односно десет банака са највећом билансном сумом на крају 2008. године, учествују са 46,2%, односно 68,5% у укупној билансној суми банкарског сектора. НН концентрације билансне суме износи 629 и није битније промењен у односу на прошли квартал (617).

У билансној суми банкарског сектора на дан 31. децембра 2008. године, на банке у већинском власништву страних лица односи се 1.338,7 млрд.дин. или 75,3%, на банке у већинском власништву Републике Србије 284,3 млрд.дин. или 16,0%, а на банке са претежно приватним власништвом 153,9 млрд.дин. или 8,7%.

¹ Банке у којима је РС већински или појединачно, посредно или непосредно, највећи акционар.

Биланс стања банкарског сектора

Билансна сума банкарског сектора на дан 31. децембра 2008. године износи 1.776,9 млрд. дин. и већа је за 63,0 млрд.дин. или за 3,7%, у односу на трећи квартал 2008. године, односно за 215,1 млрд.дин. или 13,8% у односу на крај 2007. године.

Највећи део билансне активе банака (60,1%) представљају Дати кредити и депозити, а затим следе Опозиви кредити и депозити (15,6%). Готовина и готовински еквиваленти чине 15,0% билансне активе банкарског сектора, док су све остале ставке са учешћем мањим од 4%.

Табела 4 – Биланс стања банкарског сектора ²

(у милионима динара)

	31.12.2006.		31.12.2007.		31.12.2008.		Индекс раста за IV/III квартал 2008.	Индекс раста за 2008.	Индекс раста за 2007.
	Износ	Учешће у %	Износ	Учешће у %	Износ	Учешће у %			
АКТИВА									
Готовина и готовински еквиваленти	72.054	6,2	80.274	5,1	266,693	15,0	241	332	111
Опозиви депозити и кредити	415.733	35,5	551.474	35,3	276,162	15,5	54	50	133
Потраживања за камату, накнаду и по основу промене фер вредности деривата	5.032	0,4	6.567	0,4	9,747	0,6	98	148	131
Дати кредити и депозити	538.905	46,1	774.293	49,6	1.068,525	60,1	115	138	144
Хартије од вредности	26.394	2,3	19.344	1,2	19,706	1,1	81	102	73
Удели (учешћа)	4.368	0,4	6.247	0,4	5,415	0,3	98	87	143
Остали пласмани	34.744	3,0	45.397	2,9	37,602	2,1	91	83	131
Нематеријална улагања	5.837	0,5	6.054	0,4	6,321	0,4	107	104	104
Основна средства и инвестиционе некретнине	50.453	4,3	56.969	3,7	66,182	3,7	110	116	113
Стална средства намењ. продаји и средства посл. које се обуставља	394	0,0	334	0,0	215	0,0	48	64	85
Одложена пореска средства	2.478	0,2	2.527	0,2	2,516	0,2	103	100	102
Остала средства	12.787	1,1	12.325	0,8	17,835	1,0	106	145	96
Губитак изнад износа капитала	0	0,0	0	0,0	0	0,0			
УКУПНО	1.169.179	100,0	1.561.805	100,0	1,776,919	100,0	104	114	134

² Са применом од 1. јула 2008. год. на снази су нови Правилник о Контном оквиру и садржини рачуна у Контном оквиру за банке, Упутство о обавези и начину прикупљања, обраде и достављања података о стању и структури пласмана, потраживања и обавеза банака, као и Правилник о обрасцима и садржини позиција у обрасцима финансијских извештаја за банке. Подаци за 2006. и 2007. годину су изведени ради упоредивости. Неслагање активе и пасиве за периоде пре 1. јула 2008. год. настало је услед изузимања неких ставки из биланса и њиховог прекњижавања у ванбиланс.

Послови контроле пословања банака

	31.12.2006.		31.12.2007.		31.12.2008.		Индекс раста за IV/III квартал 2008.	Индекс раста за 2008.	Индекс раста за 2007.
	Износ	Учешће у %	Износ	Учешће у %	Износ	Учешће у %			
ПАСИВА									
Трансакциони депозити	225.053	19,3	300.530	19,2	271,269	15,3	97	90	134
Остали депозити	441.230	37,7	659.613	42,2	753,438	42,4	107	114	149
Примљени кредити	214.774	18,4	169.555	10,9	189,546	10,7	106	112	79
Обавезе по основу хартија од вредности	10	0,0	2.596	0,2	21	0,0	1	1	25960
Обавезе по основу камата, накнада и промене вред. дерив.	980	0,1	2.786	0,2	2,091	0,1	206	75	284
Резервисања	9.376	0,8	11.345	0,8	13,976	0,8	135	123	120
Обавезе за порезе	573	0,0	622	0,0	705	0,0			
Обавезе из добитка	720	0,0	647	0,0	1.192	0,1	250	184	90
Обавезе по осн. сталних сред. намењ. продаји и сред. посл. које се обуст.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0	0
Одложене пореске обавезе	699	0,1	558	0,0	582	0,0	96	104	80
Остале обавезе	59.481	5,1	85.063	5,5	124,212	7,0	106	146	143
ОБАВЕЗЕ	952.895	81,5	1.233.314	79,0	1,357,032	76,4	105	110	129
Капитал	216.288	19,5	328.493	21,0	419,887	23,6	100	128	152
акцијски и остали капитал	182.562	15,6	272.846	17,5	332,725	18,7	101	122	149
резерве	30.464	2,6	47.636	3,0	74,285	4,2	118	156	156
нереализовани губици по осн. харт. од вред.	0	0,0	0	0,0	116	0,0	0	0	0
акумулирана добит/губитак	3.262	0,3	8.011	0,5	12,993	0,7	51	162	246
УКУПНО	1.169.184	100,0	1.561.807	100,0	1,776,919	100,0	104	114	134

У пасиви биланса стања банкарског сектора 76,4% чине позајмљени извори финансирања, а 23,6% капитал. Највећи део позајмљених извора чине Остали депозити, Трансакциони депозити и Примљени кредити (42,4%, односно 15,3%, односно 10,7% укупне пасиве, респективно).

Капитал банака достигао је 420 млрд.дин. (у односу на трећи квартал 2008. године увећан је за 1,9 млрд.дин. или 0,5%, односно за 91,4 млрд.дин. или 27,9% у односу на крај 2007. године). У оквиру капитала, акцијски и остали капитал износи 332,7 млрд.дин. за 1,0% више него у трећем кварталу 2008. године.

Ванбилансне позиције банака достигле су износ од 2.160,5 млрд.дин. и у односу на стање трећег квартала 2008. године су увећане за 107,5 млрд.дин. Током 2008. године ванбилансне ставке су повећане за 580,8 млрд.дин. или 36,8%. Највећа појединачна ванбилансна ставка је Друга ванбилансна актива³ која чини 51,0% свих ванбилансних ставки. Друга по величини ванбилансна ставка су Дате гаранције и друга јемства које чине 20,3% укупних ванбилансних ставки.

³ Примљене гаранције и друга јемства, средства из депо послова и остала ванбилансна актива.

Кредитна активност

Преглед структуре пласмана банака и њеног кретања дат је у следећој табели:

Табела 5 – Кредитна активност банака
(у милионима динара)

Сектор	31.12. 2006.		31.12. 2007.		31.12. 2008.		Индекс раста за IV/III квартал 2008.	Индекс раста за 2008.	Индекс раста за 2007.
	Износ	Учешће у %	Износ	Учешће у %	Износ	Учешће у %			
ПРИВРЕДА	322.972	59,2	437.387	57,5	632.208	61,5	108	145	135
СТАНОВНИШТВО	195.873	35,9	302.543	39,8	364.323	35,5	114	120	154
За стамбену изградњу	47.334	8,7	89.434	11,8	160.828	15,6	125	180	189
ЈАВНИ СЕКТОР	21.644	4,0	13.928	1,8	17.351	1,7	113	125	64
СЦГ	220	0,0	1	0,0	0	0,0	0	0	0
Република Србија	16.693	3,1	7.035	0,9	8.225	0,8	119	117	42
Локална самоупр.	4.731	0,9	6.892	0,9	9.125	0,9	108	132	146
ДРУГЕ ФИНАНСИЈСКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ	756	0,1	1.219	0,1	10.568	1,0	88	867	161
НЕПРОФИТНЕ ИНСТИТ.	4.236	0,8	5.828	0,8	3.131	0,3	48	54	138
УКУПНО	545.481	100,0	760.905	100,0	1.027.581	100,0	109	135	139

Раст кредитне активности банака у четвртном кварталу 2008. године износи 91,9 млрд.дин. односно 9,8%.

У секторској структури доминирају пласмани привреди (61,5%) чији је пораст (48,1 млрд.дин.) од највећег утицаја на раст кредитне активности у четвртном кварталу 2008. године, као и пласмани становништву (35,5%), са порастом од 45,7 млрд.дин. и то у делу стамбених кредита. За разлику од 2007. године, када су кредити привреди и становништву имали номинално уједначен раст (114,4 млрд.дин. односно 106,7 млрд.дин.), у 2008. години пораст кредитирања привреде је 194,8 млрд.дин, а становништва 61,8 млрд.дин.

Пет, односно десет банака са највише одобрених кредита, учествује са 45,7%, односно 68,3% респективно, у укупној кредитној активности банкарског сектора. ННІ индекс концентрације кредита износи 644.

Депозитна активност

Преглед секторске структуре депозита и њеног кретања дат је у следећој табели:

Табела 6. – Депозитна активност банака
(у милионима динара)

Сектор	31.12.2006.			31.12.2007.			31.12.2008.			Индекс раста за IV/III квартал 2008.	Индекс раста за 2008.	Индекс раста за 2007.
	динари	девизе	укупно	динари	девизе	укупно	динари	девизе	укупно			
Укупни депозити	227.382	438.908	666.290	343.997	616.164	960.161	317.570	707.138	1.024.708	104	107	144
Банке	25.102	73.122	98.224	30.216	93.438	123.654	56.089	98.306	154.395	154	125	126
Јавна предузећа	24.619	9.402	34.021	31.860	7.826	39.686	25.376	22.511	47.887	105	121	117
Друга предузећа	105.344	72.489	177.833	185.090	105.610	290.700	152.818	115.181	267.999	98	92	163
Јавни сектор	21.103	723	21.826	26.552	883	27.435	20.093	1.011	21.104	63	77	126
Страна правна и физичка лица	2.736	19.639	22.375	6.427	24.580	31.007	3.637	54.150	57.787	132	186	139
Становништво	33.523	260.746	294.269	46.781	381.439	428.220	52.442	414.514	466.956	97	109	146
Остало	14.955	2.787	17.742	17.071	2.388	19.459	7.115	1.465	8.580	145	44	110

Највећи проценат депозита чине депозити становништва (45,6%), затим депозити предузећа (30,8%) и депозити банака (15,1%).

Девизни депозити чине 69,0%, а динарски 31,0% укупних депозита. Доминирају депозити по виђењу⁴ (49,2%), а затим следе краткорочно орочени депозити (46,4%).

Укупни депозитни потенцијал је у четвртом кварталу 2008. године забележио повећање за 41,4 млрд.дин, при чему су депозити становништва смањени за 15,2 млрд.дин.

Посматрано по секторима, у четвртом кварталу 2008. године су највише порасли депозити банака - за 54,1 млрд.дин. или 53,9%.

Пет, односно десет банака са највише прикупљених депозита, учествује са 49,8%, односно 71,7% респективно, у укупним депозитима банкарског сектора. ННІ индекс концентрације депозита износи 696 (минимална промена у односу на прошли квартал).

Током 2008. године депозитни потенцијал је забележио повећање за 64,5 млрд.дин. или 6,7%, и то у делу девизних депозита (14,8%) и депозита становништва (38,7 млрд.дин. или 9,0%).

Кредитна задуженост банкарског сектора у иностранству

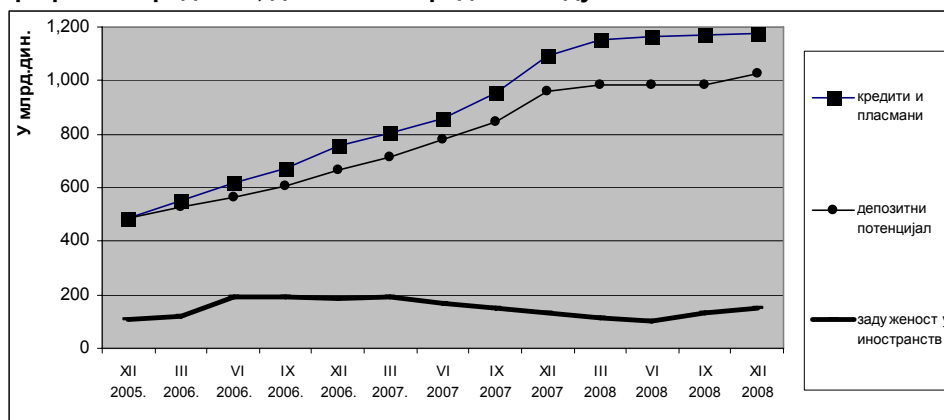
Укупно кредитно задужење банкарског сектора у иностранству (кредити добијени од страних банака и страних правних и физичких лица) износи 151,7 млрд.дин. и већим делом (50,4%) је са роком доспећа преко пет година, а половина се односи на две банке у страном власништву. Током четвртог квартала 2008. год. кредити банака у иностранству су по-

⁴ Депозити без иницијалне рочности, без утврђеног рока и до 14 дана.

већани за 21,7 млрд.дин. (16,7%), као и њихово учешће у укупној билансној пасиви банкарског сектора, са 7,6% на 8,5%. У 2008. год. кредитна задуженост банкарског сектора у иностранству смањена је за 17,7 млрд.дин.

График 1 - Кредити⁵, депозити и кредитна задуженост банака

Ризици у банкарском сектору

1. Кредитни ризик

1.1. Квалитет билансне и ванбилансне активе

Народна банка Србије је, својом Одлуком о класификацији билансне активе и ванбилансних ставки, прописала да банке, ради адекватног и ефикасног управљања ризицима којима су изложене, своја укупна потраживања, која представљају кредитни ризик, квартално, а зависно од процене њиховог степена наплативости и процене финансијског стања дужника, класификују у пет категорија. То значи да банке класификују део потраживања који представља тзв. ризичну билансну и ванбилансну активу односно, не само кредите, него и друге ставке билансне активе, као и одређене ванбилансне ставке, дефинисане поменутом Одлуком.

С обзиром на то да су новом Одлуком о класификацији о билансне активе и ванбилансних ставки банке, измењени критеријуми за класификацију потраживања⁶, најлошије класификованом активом сматрају се потраживања класификована у категорије Г и Д. Ризична (класификована) актива чини 45,1% бруто билансне активе и ванбилансних ставки.

⁵ Са репо пласманима НБС.

⁶ Измене се односе на број дана доцње као услов за класификацију

Табела 7 - Квалитет aktive банкарског сектора

(у милионима динара)

	Бруто износ	Укупна класификована актива	Класификована актива		Учешће активе класификоване у Г и Д у укупној класификованој активи (у %)
			А+Б+В	Г+Д	
Билансна актива	1.916.568	1,177,531	981,558	195,973	16,64
Ванбилансне ставке	2.160.519	662,189	623,936	38,253	5,77
УКУПНО	4.077.087	1,839,720	1,605,494	234,226	12,73

Укупно обрачуната посебна резерва за процењене губитке по основу класификоване билансне активе и ванбилансних ставки износи 245,3 млрд.дин. а исправке вредности билансне активе и резервисања по ванбилансним ставкама 114,1 млрд.дин.

1.2. Проблематични кредити (non performing loans - NPL)

Према подацима из Извештаја о структури проблематичних кредита које банке достављају Народној банци Србије, са 31.12.2008. године показатељ учешћа проблематичних кредита у укупно одбреним кредитима на нето нивоу износи 5,30%.

СЕКТОР	Нето проблематични кредити/Нето укупни кредити	
	30.09.2008.	31.12.2008.
Банкарски сектор	0,31	0,36
Сектор јавних предузећа	0,74	1,14
Сектор других предузећа	5,82	7,13
Сектор предузетника	2,97	2,79
Јавни сектор	0,20	0,61
Сектор становништва	2,66	3,79
Сектор страних лица	3,65	2,75
Прив.лица и регистр.пољ. произв.	3,67	5,75
Сектор других комитената	1,93	2,07
УКУПНО	4,33	5,30

У структури пласмана становништву, највећи рацио проблематичних кредита исказан је у сегменту осталих и пољопривредних кредита (5,90% и 5,74% нето, респективно), а најмањи у делу кредита за обаљање других делатности и кредитних картица (1,75% и 1,77% нето, респективно).

По подацима Кредитног бироа⁷ о стању дуга по банкарским кредитима⁸ и доспелих неизмирених обавеза (преко 90 дана), стање је следеће:

⁷ При Удружењу банака Србије.

Табела 8 – Дospelе неизмирене обавезе (преко 90 дана)

(у милионима динара)

	Преостали износ дуга	Доцња дужа од 90 дана		Учешће укуп- них кредита у доцњи у преосталом износу дуга	Учешће износа доцње у преосталом износу дуга
		Укупни кредити	Износ доцње		
1	2	3	4	5=3/2	6=4/2
31.03.2007.	660.921,26	29.920,17	21.462,73	4,53	3,25
30.06.2007.	749.173,13	35.136,20	24.435,84	4,69	3,26
30.09.2007.	809.418,81	42.054,16	27.175,11	5,20	3,36
31.12.2007.	865.448,63	44.213,77	28.121,03	5,11	3,25
31.03.2008.	1.008.261,67	44.077,30	27.867,37	4,37	2,76
30.06.2008.	1.009.007,15	53.613,47	31.645,65	5,31	3,14
30.09.2008.	1.037.147,00	62.267,85	35.337,94	6,00	3,41
31.12.2008.	1.232.945,63	71.427,22	43.769,61	5,79	3,55

2. Ризик ликвидности

Показатељи дневне ликвидности банака на дан 31.12.2008. године дати су следећим прегледом:

Табела 10 – Ликвидност банака

(у хиљадама динара)

Банке	Средства на жиро- рачуно	Обрачуната обавезна резерва	Разлика колона (2-3)	Депоновани вишкови ликвидних средстава	Кредити за ликвидност на основу залогe ХОВ
Укупно у РС	194.619.202	165.227.432	29.391.770	4.813.500	0

Од укупног броја банака, 9 је користило средства обавезне резерве у укупном износу од 6.441 мил.дин. или 3,9% укупно обрачунате обавезне резерве ових банака. Кредите за ликвидност није користила ниједна банка.

Табела 11 – Просечан месечни показатељ ликвидности банкарског сектора

Период	Показатељ
Септембар 2008.	1,89
Октобар 2008.	1,71
Новембар 2008.	1,86
Децембар 2008.	1,81

Током три посматрана месеца, показатељ ликвидности појединачних банака био је у прописаним оквирима .

⁸ Укупно одобрени кредити (брuto, пре умањења за исправку вредности) са доспелим неизмиреним каматама и накнадама за правна лица и обрачунатим каматама и накнадама за физичка лица.

Табела 12 – Кретање ликвидне aktive банкарског сектора

(у милионима динара и %)

Период	Ликвидна актива ⁹	Учешће у укупној билансној активи
Септембар 2008.	601.687	35,1
Октобар 2008.	542.786	30,6
Новембар 2008.	588.576	33,2
Децембар 2008.	570.934	31,6

3. Девизни ризик

Прегледом стања девизних позиција банака на нивоу банкарског сектора, на дан 31. децембра 2008. године утврђено је да укупна отворена девизна позиција износи 27,9 млрд.дин. што је за 2,4 млрд.дин. више у односу на вредност укупне отворене девизне позиције на крају трећег квартала 2008. године. Изложеност девизном ризику банкарског сектора смањена је у односу на претходни квартал - показатељ девизног ризика износи 8,0% (у претходном кварталу овај показатељ износио је 8,3%).

Табела 13 – Девизни ризик банака

(у милионима динара)

Отворена позиција у EUR		Отворена позиција у USD		Отворена позиција у CHF		Отворена позиција у осталим валутама		Отворена позиција у злату		Укупно отворена позиција		Укупна нето отворена девизна позиција
дуга	кратка	дуга	кратка	дуга	кратка	дуга	кратка	дуга	кратка	дуга	кратка	
17.111	5.038	3.616	3.240	4.292	1.799	642	469	64	-	27.931	12.713	27.931

Адекватност капитала

Показатељ адекватности капитала банкарског сектора смањен је у односу на крај прошлог квартала са 23,3% на 21,9%.

Смањење показатеља дугује се расту укупне ризичне активе, са 1.486,2 млрд.дин. на 1.662,3 млрд.дин, и то пре свега по основу увећања активе пондерисане кредитним ризиком са 1.455,0 на 1.633,8 млрд.дин. Изложеност девизном ризику износи 25,9 млрд.дин, а изложеност осталим тржишним ризицима 2,7 млрд.дин.

Регулаторни капитал банака порастао је током четвртог квартала 2008. године за 17,6 млрд.дин. односно 5,1%. Највећим делом, раст је условљен

⁹ Готовина и готовински еквиваленти, девизна обавезна резерва, депоновани вишкови ликвидних средстава, кредити НБС по репо трансакцијама

увећањем основног капитала (за 15,1 млрд.дин. или 4,1%), по основу дела нераспоређене добити банке из ранијих и текуће године за коју је одлучено да ће бити распоређена у оквиру основног капитала (за 13,2 млрд.дин.).

У складу са прописима, банке су дужне да показатељ адекватности капитала одржавају тако да не буде мањи од 12% у односу на ризиком пондерисану активу.

Следећа табела приказује вредност показатеља адекватности капитала банака на крају четвртог квартала 2008. године:

Табела 14 – Показатељ адекватности капитала по групама банака

Показатељ адекватности капитала	Број банака	Учешће у укупној билансној суми (у %)
До 20%	13	54,3
Од 20 до 30%	8	28,9
Од 30 до 50%	9	15,9
Преко 50%	4	0,9
Укупно	34	100,0

Показатељи профитабилности пословања банкарског сектора

Преглед индикатора профитабилности дат је у следећој табели:

Табела 15 – Кретање профитабилности банака

Банкарски сектор	ИНДИКАТОРИ ПРОФИТАБИЛНОСТИ ¹⁰ (%)				Финансијски резултат (у хиљ. дин.)
	Бруто приход/ билансна актива	Нето приходи од камата/ билансна актива	Оперативни расходи/ билансна актива	Оперативни расходи/нето приход од камата и накнада	
31.12.2006.	39,46	4,13	5,20	86,30	16.530.318
31.12.2007.	42,31	3,97	4,54	79,09	23.473.323
30.06.2008.	55,03	5,32	4,75	65,23	20.888.832
30.09.2008.	50,22	5,22	4,65	65,08	33.682.590
31.12.2008.	60,21	5,39	4,84	68,32	34.956.092

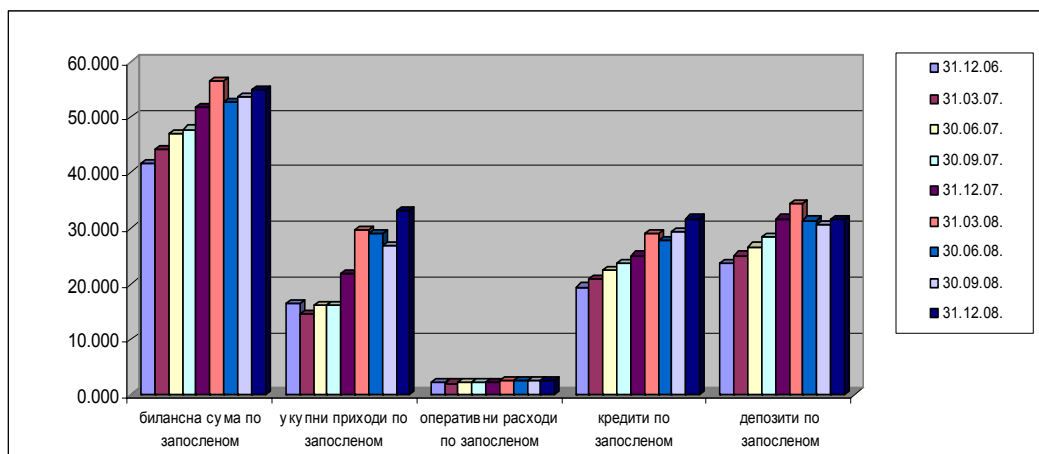
Банкарски сектор	ROA (%)	ROE (%)	NIM (%)
31.12.2006.	1,70	9,67	7,46
31.12.2007.	1,70	8,54	6,54
30.06.2008.	2,60	11,51	7,50
30.09.2008.	2,74	12,03	7,49
31.12.2008.	2,08	9,28	7,76

¹⁰ Сви показатељи су прерачунати на годишњи ниво.

Показатељи продуктивности банкарског сектора

У посматраном тромесечју 2008. године забележен је пораст вредности свих показатеља по запосленом, у односу на прошли квартал. Преглед наведених показатеља дат је наредним графиком.

График 2 - Показатељи продуктивности

Агрегатни извештај о приходима и расходима

Банкарски сектор је у 2008. години пословао са добитком (пре опорезивања) од 34.956 мил.дин. Осам банака је пословало са губитком, а 26 банака је исказало позитиван финансијски резултат.

Нето ефекат курсних разлика и промене вредности имовина и обавеза је позитиван – 16,9 млрд.дин. Приходи по основу камата и накнада су са учешћем од 18,4%, што је благо повећање током посматраног квартала, док су расходи по основу камата и накнада 6,9% укупних расхода.

Табела 16 – Агрегатни извештај о приходима и расходима
(у милионима динара)

Позиција	01.01.- 31.12.06.	01.01.- 31.12.07.	01.01.- 31.12.08.
НЕТО ДОБИТАК/ГУБИТАК ПО ОСНОВУ КАМАТА	48.245	63.404	95.935
Приходи од камата	76.937	106.942	157.770
Расходи од камата	28.692	43.538	61.835
НЕТО ДОБИТАК/ГУБИТАК ПО ОСНОВУ НАКНАДА И ПРОВИЗИЈА	22.178	27.451	29.832
Приходи од накнада и провизија	28.372	34.433	38.954
Расходи од накнада и провизија	6.194	6.983	9.122
НЕТО ДОБИТАК/ГУБИТАК ПО ОСНОВУ КАМАТА, НАКНАДА И ПРОВИЗИЈА	70.423	90.854	125.767

Позиција	01.01.- 31.12.06.	01.01.- 31.12.07.	01.01.- 31.12.08.
НЕТО ДОБИТАК ПО ОСНОВУ ПРОДАЈЕ ХОВ	981	3.293	926
Добици по основу хартија од вредности	1.766	3.295	1.195
Губици по основу хартија од вредности	785	2	269
НЕТО ПРИХОДИ/РАСХОДИ ОД КУРСНИХ РАЗЛИКА	10.543	6.959	-53.201
ПРИХОДИ ОД ДИВИДЕНДИ И УЧЕШЋА	185	1.081	985
ОСТАЛИ ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ	65.316	53.445	81.473
РАСХОДИ ИНДИРЕКТНИХ ОТПИСА ПЛАСМАНА И РЕЗЕРВИСАЊА	61.938	61.149	103.899
ОСТАЛИ ПОСЛОВНИ РАСХОДИ	64.174	72.712	87.189
НЕТО ПРИХОДИ/РАСХОДИ ОД ПРОМЕНЕ ВРЕДНОСТИ ИМОВИНЕ И ОБАВЕЗА	- 4.805	1.702	70.094
Приходи од промене вредности имовине и обавеза	14.602	64.271	209.070
Расходи од промене вредности имовине и обавеза	19.407	62.569	138.976
ДОБИТАК/ГУБИТАК ИЗ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА	16.530	23.473	34.956
Добитак из пословања које се обуставља	0	0	0
Губитак из пословања које се обуставља	0	0	0
ДОБИТАК/ГУБИТАК ПЕРИОДА ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА	16.530	23.473	34.956

II. Регулаторна активност Народне банке Србије

У оквиру своје регулаторне надлежности (у области контроле и надзора пословања банака), Народна банка Србије је током четвртог квартала 2008. године донела нове и вршила измене следећих прописа:

- **Одлука о привременим мерама за очување стабилности банкарског система у Републици Србији**, у циљу спречавања и ублажавања поремећаја, банке код којих је прекорачење усклађености бруто пласмана одобрених становништву и основног капитала изазвано променама курса динара после 30. септембра 2008. године, ослобађају се обавезе депоновања средстава на посебан рачун код НБС, односно код израчунавања овог показатеља у обзир се не узимају повећања пласмана изазвана променама курса динара, а такође су у изузећа од укупних пласмана становништву укључени кредити за непосредно улагање у пољопривредну производњу и кредити одобрени физичким лицима који самостално обављају привредну делатност за непосредна улагања у производне, односно услужне намене из те делатности.

Такође, банке могу, на захтев дужника, рок отплате готовинских кредита продужити до 12 месеци, под условом да су конвертовани у динаре и без наплате додатних трошкова.

- **Одлука о привременим мерама за очување финансијске стабилности у Републици Србији**, донета у циљу спречавања и ублажавања поремећаја на финансијском тржишту, којом су ублажени критеријуми прописани Одлуком о класификацији билансне активе и ванбилансних ставки банке у смислу:
  1. доцња у наплати (код потраживања пуштених у течај пре 30. септембра 2008. године) рачуна се према накнадно уговореном датуму доспећа уз задовољење одређених услова,
  2. потраживања од физичких лица за која је предвиђено да се класификују у најлошије категорије (В и Г), могу се, уз испуњавање одређених услова, класификовати и у повољније категорије.
  3. за 2008. и 2009. годину укида се обавеза формирања резерви за опште банкарске ризике који могу настати као последица наглог раста билансне активе и ванбилансних ставки.

У Одлуци о управљању ризицима банке, сагласност НБС на неукључивање гаранција у укупну изложеност, условљена је још и писменом подршком акционара. Банка која не обезбеди подршку акционара не може вршити расподелу добити, осим расподеле добити у капитал и резерве банке.

Уводе се додатни извештаји које су банке дужне да дневно, односно недељно и месечно достављају НБС.

- **Одлука о измени Одлуке о управљању ризицима банке** којом се снижава показатељ девизног ризика са 20% на 10% учешћа укупне нето отворене девизне позиције у капиталу банке.
- **Одлука о измени Одлуке о спровођењу одредаба Закона о банкама које се односе на контролу банкарске групе на консолидованој основи**, којом се снижава показатељ девизног ризика са 20% на 10% учешћа укупне нето отворене девизне позиције банкарске групе у капиталу банкарске групе.